

NORGES HØYESTERETT

Den 22. desember 2005 avsa Høyesterett dom i

HR-2005-02007-A, (sak nr. 2005/1567), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet

(riksadvokat Tor-Aksel Busch)

mot

A

(advokat Berit Reiss-Andersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Stang Lund**: Saken gjelder utmåling av straff for forsettlig drap under særdeles skjerpende omstendigheter.
- (2) Etter riksadvokatens ordre satte statsadvokatene i Nordland 6. mai 2005 A under tiltale for overtredelse av straffeloven § 233 første og annet ledd. Salten tingrett avsa 11. juli 2005 dom som for straffekravet hadde slik slutning:

”A, født 00.00.1973, dømmes for overtredelse av straffeloven § 233, 1 og 2 ledd til fengsel i 11 – elleve – år. Til fradrag i straffen kommer 189 – etthundreogåttini – dager for utholdt varetekt.”
- (3) A og Nordland statsadvokatembeter anket til Hålogaland lagmannsrett. Domfeltes anke gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Påtalemyndighetens anke gjaldt straffutmålingen. Lagmannsretten avsa 7. oktober 2005 dom med slik domsslutning:

”A, født 00.00.1973, dømmes for overtredelse av straffeloven § 233 første og annet ledd til en straff av fengsel i 11 – elleve – år med fradrag for 277 – tohundreogsyttisju – dager for utholdt varetektsfengsel. Saksomkostninger idømmes ikke.”
- (4) Påtalemyndigheten og A har anket straffutmålingen til Høyesterett. Høyesteretts kjæremålsutvalg har tillatt påtalemyndighetens anke fremmet. Domfeltes anke er nektet fremmet.

- (5) Domfelte har vært til judisiell observasjon. Den rettspsykiatriske erklæring 19. mars 2005 til Salten tingrett konkluderte med at A ikke ble ansett å være psykotisk under observasjonen og på tiden for de påklagde handlinger. Han led heller ikke av en alvorlig psykisk lidelse med en betydelig svekket evne til realistisk vurdering av sitt forhold til omverdenen på tiden for de påklagde handlinger. Observanden var heller ikke psykisk utviklingshemmet, eller kunne anses for å ha handlet under sterk bevissthetsforstyrrelse. Den rettsmedisinske kommisjon hadde ikke vesentlige bemerkninger til uttalelsen.
- (6) De sakkyndige fastholdt for lagmannsretten sine konklusjoner etter å ha vært til stede under ankeforhandlingen. I rettspsykiatrisk tilleggserklæring 28. oktober 2005 uttales at observanden utover høsten og før jul 2004 var så vidt påvirket i sitt sosiale funksjonsnivå at han fylte kriteriene etter F 43.2 Tilpasningsforstyrrelser i ICD-10. De sakkyndige fant at hans tilstand ikke på noe tidspunkt fylte kriteriene for F 43.1 Posttraumatisk stresslidelse. Den rettsmedisinske kommisjon har i brev 17. november 2005 uttalt at det ikke er grunnlag for diagnosen klassifisert under F 43.
- (7) *Jeg er kommet til at anken må tas til følge.*
- (8) A er en 32 år gammel mann fra Algerie. Han er domfelt for å ha drept B under særdeles skjerpene omstendigheter. I tiltalebeslutningen er det straffbare forholdet beskrevet slik:

”Onsdag 5. januar 2005 ca. kl. 20.00 i en leilighet i ---veien 0 i Bodø, stakk han i øvre del av ryggen med en kniv. Kniven gikk inn i brysthulen, skadet venstre lungelapp og perforerte livpulsåren slik at hun døde av forblødning etter kort tid. B holdt sin 3 uker gamle sønn i armene da hun ble knivstukket. Hennes datter C født 00.00.1997, var til stede i leiligheten og ble vitne til at moren segnet om og døde.”

- (9) Om omstendighetene omkring handlingen uttalte lagmannsretten:

”Onsdag 5. januar 2005 tilspisset forholdet seg. A hadde lett etter sine papirer [pass og andre identitetspapirer] uten å finne dem, og B hadde nektet å gi ham dem. Hun hadde på sin side beskyldt ham for å lyve og de kranglet. A var også sint og skuffet over at hun ikke ville oppgi ham som far til D.

Mens E [en venninne av B] og C satt i stuen og så på TV, oppholdt A og B seg i gangen mellom stue, kjøkken og soverommene. B bar D i armene. A har forklart at de gikk litt frem og tilbake i gangen, mens de kranglet. Han ba flere ganger om å få sine papirer, men hun nektet. Han prøvde også å få henne til å forstå at han ikke kunne reise fra sønnen.

På et tidspunkt slo B til A i ansiktet. De hadde kommet ut i yttergangen hvor hun ba ham om å forlate leiligheten straks. A gikk da umiddelbart ut på kjøkkenet hvor han hentet brødkniven i den øverste kjøkkenskuffen. I følge egen forklaring skjulte han kniven i jakkeermet, gikk raskt tilbake til B og slo henne først i ansiktet. Hun snudde seg bort fra ham, hvorpå han stakk henne med kniven øverst i ryggen på venstre side slik dette er beskrevet i tiltalebeslutningen.

A har forklart at han så støttet henne ned på golvet i gangen, hvorpå han tildelte henne et spark i skulderen.

Vitnet E har forklart at B på et tidspunkt hadde gått fra stuen og ut i gangen med A etter seg. Fra den plass vitnet satt var det ikke mulig å se hva som deretter skjedde. Etter en kort stund hørte hun et utbrudd fra B, og E reiste seg og gikk ut. Hun så da B stående i gangen innenfor yttergangen med barnet i armene. Vitnet så da at A, som

holdt seg fast i dørkarmen, sparket B i siden slik at hun falt sammen. Også C var da kommet ut i gangen og så hva som foregikk.

A forlot umiddelbart stedet. Ved pågripelsen hadde han kniven i innerlommen på sin ytterjakke.

B klarte ved egen hjelp å komme seg inn i stuen, der hun ble liggende på gulvet. Kort tid etter var hun livløs. C hadde fulgt etter moren inn i stuen. B ble erklært død kl 20 55.”

- (10) Ved utmålingen av straffen nevner jeg først at Høyesterett i senere år har skjerpet straffene for forsettlig drap, jf. Rt. 2004 side 787 avsnitt 14. Utmålingen av straff i flere saker om drap underbygger dette. I Innst. O. nr. 72 for 2004–2005 om lov om straff uttaler justiskomiteen at straffenivået for blant annet forsettlig drap bør heves, jf. sidene 29–30.
- (11) Heving av straffenivået har også funnet sted for drap begått under særdeles skjerpende omstendigheter etter straffeloven § 233 annet ledd annet punktum. Straffen for slike drap skal normalt settes betydelig høyere. Når det kan være rettslig tvil om drapet er begått under særdeles skjerpende omstendigheter, vil imidlertid spørsmålet om forholdet rammes av § 233 annet ledd annet punktum, ikke ha særlig betydning, jf. Rt. 2004 side 592 avsnitt 7, Rt. 2004 side 950 avsnitt 29 og Høyesteretts kjennelse 21. november 2005 i sak HR-2005-01812-A avsnitt 11.
- (12) I denne sak er det ikke tvil om at drapet er begått under særdeles skjerpende omstendigheter. Selve tilføyelsen av ett dødelig knivstikk i ryggen ville etter min mening isolert sett ikke være nok til at handlingen går inn under § 233 annet ledd annet punktum. Det er imidlertid av betydning for bedømmelse av forsettets styrke at domfelte etter episoden med ørefiken gikk ut på kjøkkenet og hentet en brødkniv som han skjulte i ermet. Deretter gikk han tilbake til entreen, slo B i ansiktet og drepte henne. Han hadde da hatt en mulighet til å tenke over konsekvensene av sine handlinger. Domfeltes spark mot offerets kropp før han forlot stedet må ha vært svært krenkende for henne.
- (13) Avgjørende for at drapet må anses begått under særdeles skjerpende omstendigheter, er at drapshandlingen var rettet mot en mor med en tre ukers gutt i armene i hennes hjem og med hennes sjuårige datter til stede. Begge barna mistet mor og nærmeste omsorgsperson. Gutten ble utsatt for en betydelig risiko for skade da moren falt om. Datteren skjønte alvoret i situasjonen. Ifølge tingrettens redegjørelse, som lagmannsretten i medhold av straffeprosessloven § 41 tredje ledd henholdt seg til, sa hun da moren lå blødende på gulvet i stuen, at hun ikke ville at moren skulle dø. Deretter ringte hun til farmoren og avdødes søster, som igjen ringte etter politi og sykebil. Datteren må ha blitt påført ubeskrivelige påkjenninger, også fordi en person som hun hadde fått tillit til, utførte udåden.
- (14) Lagmannsretten har i formildende retning lagt vekt på at domfelte handlet i stor affekt slik de sakkyndige også ga uttrykk for, at han trolig har en form for forstyrrelse av sin tilpasning, og at han i den trengte situasjon han opplevde, også kan ha pådratt seg en akutt belastningslidelse. Jeg viser til de sakkyndiges konklusjoner og tilføyer at Den rettsmedisinske kommisjon i uttalelse 17. november 2005 ikke kunne se at det var grunnlag for diagnosen klassifisert under ICD-10 F 43, som i dette tilfellet var F 43.2 Tilpassingsforstyrrelser. Hans forståelige irritasjon over at avdøde ikke ville si hvor hans pass og enkelte andre personlige dokumenter befant seg i hennes bopel, og den ørefik han

fikk med beskjed om å forlate huset, kan etter min mening ikke tillegges betydning i denne sak.

- (15) Lagmannsretten la også en viss vekt på at domfelte hadde bidratt til å oppklare saken. Jeg bemerker at da han ble pågrepet om kvelden samme dag, hadde han kniven på seg og visste at en voksen person var til stede da drapet fant sted. Selv om han erkjente å ha begått drapet, og samarbeidet med politiet, er dette ikke av nevneverdig betydning i denne sak. Jeg tilføyer at han anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Beklagelse av handlingen, og oppriktig anger over å ha drept en mor med et barn i armene, er irrelevant for utmåling av straffen.
- (16) Jeg er etter dette kommet til at straffen passende kan settes til fengsel i 14 år. I fradrag går 353 dager for utholdt varetekt.
- (17) Jeg stemmer for denne

D O M:

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 14 – fjorten – år med fradrag av 353 – trehundreogfemtitte – dager for utholdt varetekt.

(18)	Dommer Matningsdal:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(19)	Dommer Øie:	Likeså.
(20)	Dommer Skoghøy:	Likeså.
(21)	Dommer Aasland:	Likeså.
(22)	Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne	

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 14 – fjorten – år med fradrag av 353 – trehundreogfemtitte – dager for utholdt varetekt.